

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

Кругляков Артем Сергійович

УДК 658

**ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

***Автореферат**
дипломної роботи на здобуття кваліфікації
магістра фінансів, банківської справи та страхування*

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Полтавської державної аграрної академії

Науковий керівник кандидат економічних наук, професор
Аранчій Валентина Іванівна,
Полтавська державна аграрна академія,
професор кафедри фінансів і кредиту

Рецензент кандидат економічних наук, доцент
Кончаковський Євген Олегович,
Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри економічної теорії
та економічних досліджень

Захист відбудеться «__» грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус №4, аудиторія 426.

*Відповідальний за
нормо-контроль*

О. В. Безкровний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні економічні перетворення вносять значні зміни в економіку країни, зокрема й у фінансову сферу держави. Будь-який суб'єкт господарювання, в тому числі аграрні підприємства наразі підпадає під дію цих змін. Саме тому здатність вчасно й адекватно реагувати на зовнішні подразники в ринковому середовищі (фінансова криза, політична нестабільність у державі, зміна тарифів на імпортно-експортні операції чи внесення поправок до податкового законодавства та ін.) є запорукою успішного функціонування сучасного підприємства на продовольчому ринку. Висока конкурентоздатність, платоспроможність, фінансова стійкість і прибутковість кожного аграрного підприємства досягається за рахунок правильного ведення фінансів, що передбачає управління активами, виробничими витратами, капітальними інвестиціями, обіговими коштами, прибутком як у коротко- так і у довгостроковому періодах, планування основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства на поточний період і на перспективу.

Відповідно до цього, актуальним є критичний аналіз теоретичних положень сучасних ринкових стратегій, концепції управління конкретними перевагами підприємства, а також розроблення конкретних заходів щодо удосконалення виробничо-комерційною діяльністю аграрних підприємств України, обґрунтування основних напрямів поліпшення якості сільськогосподарської продукції та продовольства.

Незалежно від обраної стратегії подальшого розвитку і методів її оперативної реалізації, головною метою кожного аграрного підприємства є отримання прибутку. У кінцевому підсумку, проведення будь-яких виробничо-комерційних операцій має призвести до отримання кожним підприємством позитивного фінансового результату чи ефекту. Таким чином, виробничо-комерційна діяльність тісно пов'язана з кінцевими результатами роботи підприємства – чим ефективніша комерційна діяльність підприємства, тим краще кінцеві результати, і навпаки. Тому необхідно не тільки безперервно вести комерційну роботу на підприємстві по встановленню господарських зв'язків, оптових закупівель, формуванню асортименту продукції, управління товарними запасами, оптового продажу сільськогосподарської продукції, але і постійно проводити оцінку її ефективності. Це дозволить керівництву своєчасно виявляти «слабкі місця» і розробляти заходи щодо подальшого ефективного вдосконалення виробничо-комерційної діяльності аграрного підприємства і підвищувати її ефективність.

Багато із зазначених питань висвітлюються в працях зарубіжних і вітчизняних вчених: І. Ансоффа, В. Андрійчука, Л. Балабанової, А. Воронкової, В. Герасимчука, Г. Азоєва, І. Герчикової, С. Дем'яненка, В. Дикаря, Ю. Іванова, П. Калити, В. Оберемчук, М. Портера, Ю. Рубіна, Г. Скударя, І. Спірідонова, А. Томпсона, Р. Уотермена, Р. Фатхутдінова, А. Юданова та ін. Проте окремі питання теорії, методології і практики управління виробничо-комерційною діяльністю підприємств аграрного сектору, особливо його фінансо-економічних

аспектів та механізмів на даному етапі вивчені недостатньо і вимагають подальших поглиблених досліджень.

Оцінка системи управління виробничо-комерційної діяльності аграрного підприємства базується на аналізі його сильних і слабких сторін, а головне, його потенційних можливостей. Оцінка потенційних можливостей аграрного підприємства – складна і трудомістка задача, яка на практиці дозволяє забезпечити баланс ринкових запитів з реальними можливостями самого підприємства, розробити основні програми його виробничого та комерційного розвитку і поведінки на продовольчому ринку, а також підвести реальну і компетентну основу під управлінські рішення, що приймаються.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана автором в межах програми науково-дослідних робіт кафедри фінансів і кредиту Полтавської державної аграрної за темою «Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ».

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є проведення комплексної оцінки системи управління виробничо-комерційною діяльністю в аграрному підприємстві, розробка та обґрунтування шляхів її удосконалення в напрямі забезпечення високих фінансових результатів в перспективі.

Відповідно сформульованій меті дипломної роботи передбачається виконання таких завдань:

- вивчення теоретичних основ управління виробничо-комерційною діяльністю підприємства та його особливостей в економічно-фінансовому аспекті;
- проведення загальної фінансово-економічної характеристики господарської діяльності підприємства та визначення її ефективності;
- здійснення аналізу ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємства;
- розробка пропозицій щодо удосконалення виробничо-комерційної діяльності підприємства та їх фінансово-економічне обґрунтування.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є фінансові аспекти системи управління виробничо-комерційною діяльністю підприємств аграрного сектору.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних питань формування ефективної системи управління виробничо-комерційною діяльністю підприємства та підвищення фінансових результатів його діяльності.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи використані такі методи: монографічний, абстрактно-логічний, факторний аналіз, співставлення, аналітичний, графічний, рядів динаміки, метод оптимізації та прогнозування.

Інформаційною базою дослідження стали: Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів, з питань економіки та фінансів, дані науково-дослідних установ, праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань розвитку сільськогосподарського виробництва, річна фінансова звітність ДП «ДГ «Степне» Інституту свинарства і агропромислового

виробництва Національної академії аграрних наук України за 2015-2017 рр., статистична звітність та особисті спостереження автора.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Результатом дослідження стало обґрунтування теоретико-методичних основ для пошуку напрямів підвищення ефективності управління виробничо-комерційною діяльністю підприємств аграрного сектору.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що по-перше, запропоновані рекомендації будуть враховані керівництвом ДП «ДГ «Степне», що підтверджується що підтверджується відгуком підприємства, по-друге, досвід роботи даного підприємства у сфері управління виробничо-комерційною діяльністю може бути корисним для інших підприємств аграрного сектору економіки Полтавської області та України в цілому.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи оприлюднені у формі доповіді на науково-практичній конференції.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано дві наукові публікації загальним обсягом 0,37 ум. др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох основних розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел, що нараховує 54 найменування, містить 21 таблицю, 14 рисунків, 3 додатки. Основний зміст роботи викладено на 87 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі **«Теоретичні основи управління виробничо-комерційною діяльністю підприємства: фінансово-економічний аспект»** – досліджено економічну сутність виробничо-комерційної діяльності, розглянуто значення фінансового управління в підвищенні ефективності діяльності підприємства, обґрунтовано особливості виробничо-комерційної діяльності на підприємствах аграрного сектору.

Встановлено, що у широкому значенні виробничо-комерційна діяльність підприємства являє собою велику сферу оперативно-організаційної діяльності, спрямовану на здійснення процесів купівлі-продажу продукції для задоволення попиту населення та переробних підприємств з метою одержання прибутку.

Ефективність виробничо-комерційної діяльності підприємства визначається як співвідношення результатів цієї діяльності з використаними для цього засобами виробництва і робочої сили протягом визначеного проміжку часу. До основних показників, що відображають економічний ефект від

виробничо-комерційної діяльності, відносять: обсяг виробленої та реалізованої продукції, величину отриманого прибутку, економію ресурсів, витрат, різницю між вартістю купленої та реалізованою продукцією. Поряд з економічним зиском ефект комерції може означати і соціальну доцільність. Роль соціального ефекту в аграрній сфері зводиться до скорочення тривалості робочого тижня, створення нових робочих місць, рівня зайнятості населення, якості обслуговування, впровадження сучасних методів продажу продукції тощо.

У другому розділі «**Стан та ефективність управління виробничо-комерційною діяльністю підприємства**» – розглянута фінансово-економічна характеристика підприємства, проведений аналіз ефективності виробничо-збутової діяльності підприємства та здійснений стратегічний аналіз виробничо-комерційної діяльності ДП «ДГ «Степне» Інституту свинарства і агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України.

Провівши аналіз результативних показників виробничо-збутової діяльності ДП «ДГ «Степне» (табл. 1), слід зазначити, що основними видами продукції яка виробляється і реалізується господарством є молоко, соняшник, соя та кукурудза на зерно. Протягом досліджуваного періоду найвідчутніше зросли обсяги виручки від реалізації усіх видів продукції рослинництва (в цілому по галузі майже у 3 рази).

Таблиця 1

**Динаміка показників реалізації сільськогосподарської продукції у
ДП «ДГ «Степне» за 2015-2017 рр.**

Види продукції	Реалізовано у фактичній вазі, ц			Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн			Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Пшениця	22465	19747	9680	2372	4119	2416	3750	4979	3205
Ячмінь	539	3427	3548	51	597	415	138	826	1068
Кукурудза на зерно	4208	11647	12754	305	1933	3060	1199	3199	4151
Соняшник	7073	6426	15576	1410	2568	10076	2612	4425	12995
Соя	2958	972	7124	748	297	4750	1349	924	6207
Інша продукція рослинництва	х	х	х	553	727	385	1248	1534	983
Разом по рослинництву	х	х	х	5439	10241	21102	10296	15887	28609
Молоко	27669	26561	28403	8798	10324	11568	9840	11196	14677
М'ясо великої рогатої худоби (в живій вазі)	87	41	126	197	46	318	123	111	330
М'ясо свиней (в живій вазі)	1067	747	733	1865	1738	1781	1912	1844	1808
Інша продукція тваринництва	х	х	х	42	44	29	43	49	60
Разом по тваринництву	х	х	х	10902	12152	13696	11918	13200	16875

На рис. 1 зображена структура грошових надходжень від реалізації продукції у ДП «ДГ «Степне» за 2017 р.

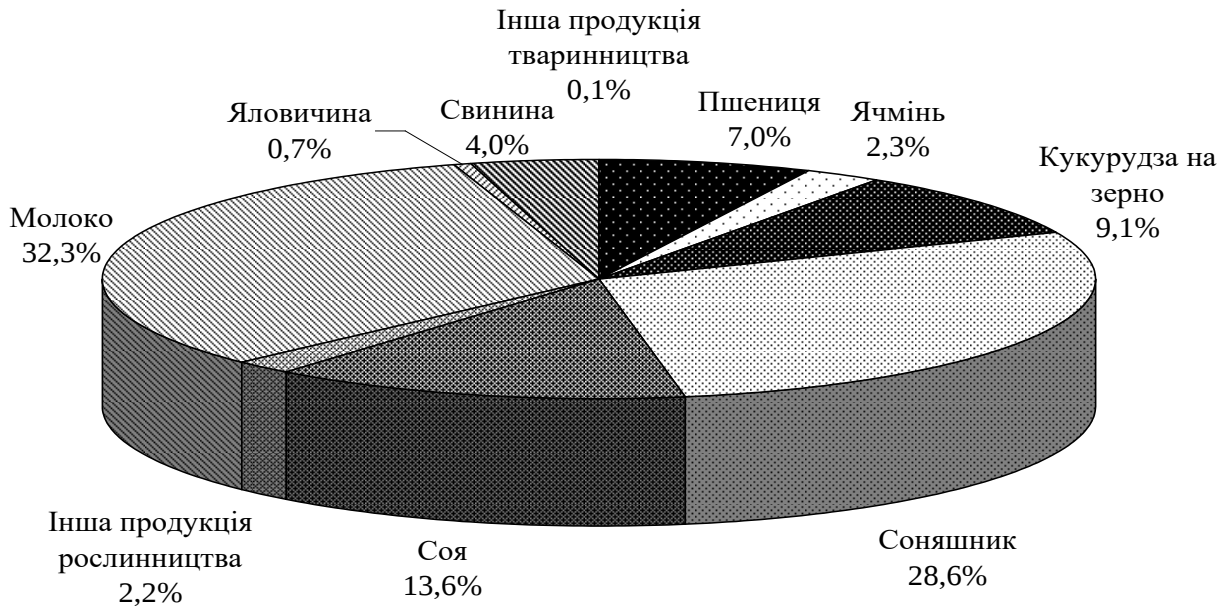

Рис. 1. Структура грошових надходжень від реалізації сільськогосподарської продукції у ДП «ДГ «Степне», 2017 р.

Аналіз рис. 2.5 свідчить про те, що від реалізації молока у 2017 р. господарство отримало 32,3 % усіх грошових надходжень, сої – 13,6 %, соняшнику – 28,6 %, кукурудзи на зерно – 9,1 %. Решта видів продукції займали менше 10 %.

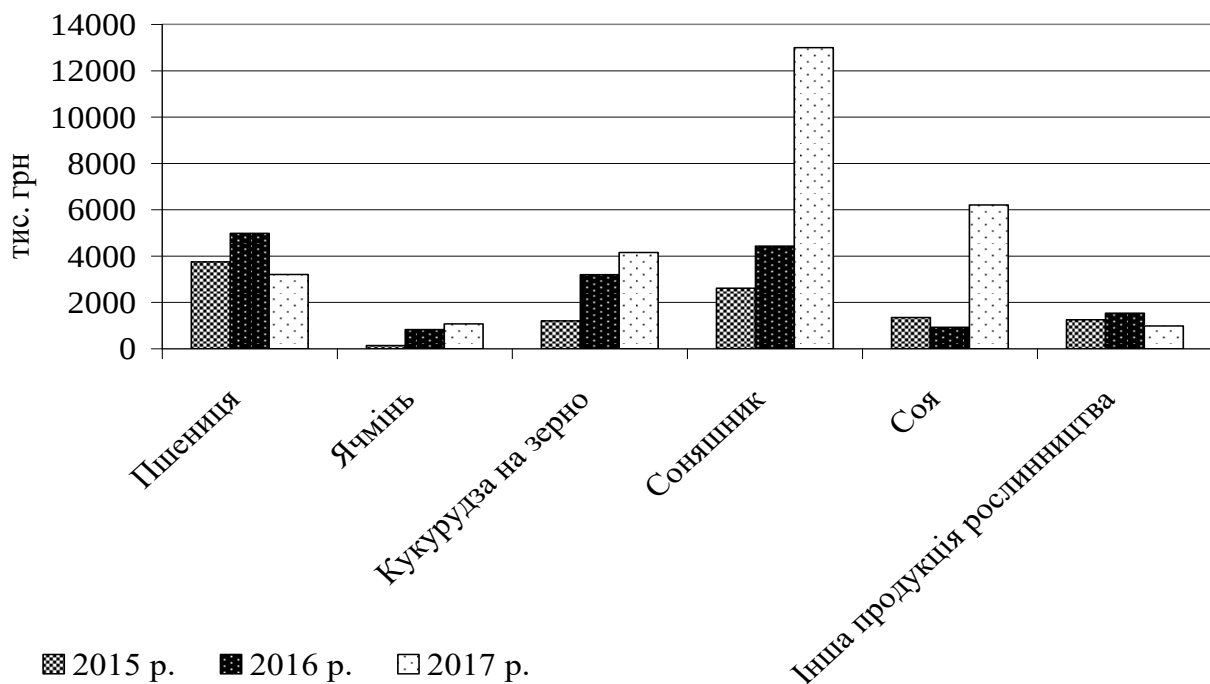

Рис. 2. Динаміка обсягу виручки від реалізації продукції рослинництва у ДП «ДГ «Степне», тис. грн

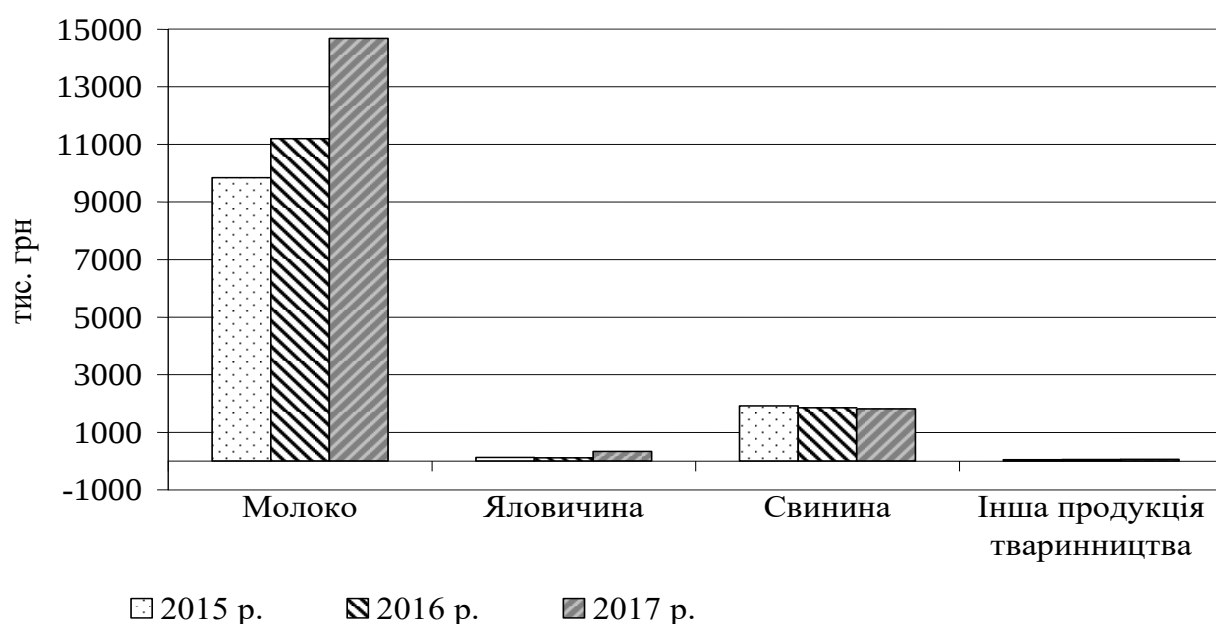

Рис. 3. Динаміка обсягу виручки від реалізації продукції тваринництва у ДП «ДГ «Степне», тис. грн

На рис. 2 і 3, ми спостерігаємо, що за останній час найвідчутніше зросли обсяги виручки від реалізації кукурудзи на зерно, сої, соняшнику та молока.

Рівень рентабельності виробництва основних видів продукції у ДП «ДГ «Степне» у значній мірі характеризує ефективність управління підприємством та процесами реалізації продукції і свідчить про окупність вкладених коштів (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка рівня рентабельності виробництва основних видів продукції у ДП «ДГ «Степне» за 2015-2017 рр., %

Продукція	Роки			Відхилення (+,-) 2017 р. від 2015 р.
	2015	2016	2017	
Пшениця	58,1	20,9	32,7	-25,4
Ячмінь	170,6	38,4	157,3	-13,2
Кукурудза на зерно	293,1	65,5	35,7	-257,5
Соняшник	85,2	72,3	29,0	-56,3
Соя	80,3	211,1	30,7	-49,7
Молоко	11,8	8,4	26,9	15,0
Жива маса ВРХ	-37,6	141,3	3,8	41,3
Жива маса свиней	2,5	6,1	1,5	-1,0

У 2017 р. виробництво усіх без винятку видів продукції у господарстві було прибутковим. Найвищий рівень рентабельності спостерігається при виробництві ячменю, сої та кукурудзи на зерно. В динаміці рівень рентабельності по більшості видів продукції знизився, за винятком виробництва основних видів продукції тваринництва, що свідчить про погіршення ефективності діяльності підприємства.

В умовах нестабільності зовнішнього економічного середовища, невизначеності та ризику успішно функціонують тільки ті підприємства, які мають чіткі орієнтири на майбутнє і націлені на кінцевий фінансовий

результат. У зв'язку з цим необхідним є проведення аналізу фінансових результатів діяльності ДП «ДГ «Степне» за 2015-2017 рр. – табл. 3.

Таблиця 3

**Динаміка, склад та структура фінансових результатів діяльності
ДП «ДГ «Степне», 2015-2017 рр.**

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2017 р. у % до 2015 р.
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	37560	х	54553	х	59377	х	158,1
Операційні витрати	39508	100,0	55482	100,0	59395	100,0	150,3
у тому числі:							
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	31315	79,3	44605	80,4	48945	82,4	156,3
б) адміністративні витрати	3398	8,6	5303	9,6	5106	8,6	150,3
в) витрати на збут	1818	4,6	2566	4,6	3409	5,7	187,5
г) інші операційні витрати	2977	7,5	3008	5,4	1935	3,3	65,0
Валовий: прибуток (збиток)	6245	х	9948	х	10432	х	167,0
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	х	16,6	х	18,2	х	17,6	х
Інші операційні доходи	4421	х	2348	х	1659	х	37,5
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	2473	х	1419	х	1641	х	66,4
Фінансові та інвестиційні витрати	31	х	0	х	136	х	у 4,4 р. б.
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	2442	х	1419	х	1505	х	61,6
Витрати з податку на прибуток	0	х	608	х	645	х	-
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	2442	х	811	х	860	х	35,2
У % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	х	6,5	х	1,5	х	1,4	х
У % до валового прибутку	х	39,1	х	8,2	х	8,2	х

За даними табл. 3 у 2017 р. порівняно з 2015 р. чистий дохід від реалізації продукції ДП «ДГ «Степне» збільшився на 21817 тис. грн (або на 58,1 %). Випереджаюче зростання чистого доходу у порівнянні із собівартістю реалізованої продукції (на 56,3 %) обумовило збільшення його валового прибутку на 4187 тис. грн (або на 67,0 %).

За 2015-2017 рр. операційні витрати зросли на 19887 тис. грн (або на 50,3 %). В свою чергу, в 2017 р. в порівнянні із 2015 р. найбільш суттєво зросла собівартість реалізованої продукції – на 17630 тис. грн (або на 56,3 %). Як наслідок, дещо змінилася структура операційних витрат, так частка витрат на збут збільшилася із 4,6 % до 5,7 %, частка інших операційних витрат в структурі операційних витрат зменшилася на 4,2 відсоткових пунктів та становить 3,3 %, частка собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт,

послу) збільшилася на 3,1 відсоткових пунктів та становить 82,4 відсоткових пунктів. Частка адміністративних витрат за 2015-2017 рр. залишилася не змінною та становить 8,6 %. Не дивлячись на позитивну динаміку чистого доходу від реалізації продукції ДП «ДГ «Степне», під впливом суттєвого зменшення у 2017 р. в порівнянні із 2015 р. інших операційних доходів (на 2762 тис. грн або на 62,5 %), фінансовий результат від операційної діяльності у 2017 р. становить 1641 тис. грн, що на 33,6 % менше ніж у 2015 р.

Суттєве збільшення (у 4,4 разів) фінансових та інвестиційних витрат досліджуваного підприємства у 2017 р. в порівнянні із 2015 р., а також наявність витрат з податку на прибуток в сумі 645 тис. грн, негативним чином відобразилися на рівні чистого фінансового результату, величина якого станом на кінець 2017 р. становить 860 тис. грн, що на 1582 тис. грн або 64,8 % менше у порівнянні із 2015 р. У 2017 р. частка чистого прибутку досліджуваного підприємства в чистому доході від реалізації продукції ДП «ДГ «Степне» становила 1,4 %, що на 5,1 відсоткових пунктів менше у порівнянні із 2015 р., а у валовому прибутку – 8,2 %. Таким чином, на протязі 2015-2017 рр. діяльність підприємства залишається прибутковою, проте, слід відзначити негативну тенденцію збільшення операційних витрат та зменшення чистого фінансового результату.

У третьому розділі **«Фінансові аспекти удосконалення управління виробничо-комерційної діяльності підприємства»** – розроблені стратегічні напрями удосконалення виробничо-комерційної діяльності підприємства, розглянуто можливості застосування комп'ютерних технологій при плануванні обсягів виробництва і реалізації продукції, розрахована економічна ефективність від удосконалення системи управління виробничо-комерційною діяльністю підприємства.

Основними стратегічними напрямками удосконалення виробничо-комерційної діяльності аграрних підприємств можна визначити наступні:

1. Посилення стратегічного фінансового планування, головною змістовністю якого має бути розробка основних засад та цілей розвитку підприємства, розробка та реалізація стратегій, що є орієнтирами для різних сторін діяльності підприємств, зокрема, стратегій в сфері ділової політики, маркетингу, розподілу інвестицій та фінансових ресурсів, структури управління тощо.

2. Налагодження тотального управління якістю менеджменту: залучення керівників та виконавців в процес ведення бізнесу на основі постійного задоволення та випереджування очікувань клієнтів. Система тотального управління якістю вимагає суттєвих змін в організації та впровадження комплексу управлінських процесів, що призводять до кардинальної зміни системи орієнтації виробничого процесу.

3. Впровадження системи тотального управління якістю продукції, яка б спрямовувалась на підвищення ступеня задоволення клієнтів продукцією, посилення іміджу та репутації підприємства на ринку, збільшення чисельності клієнтів, підвищення продуктивності праці та прибутку.

4. Забезпечення інформаційної підтримки на підприємстві у вигляді комп'ютерного забезпечення: створення для користувачів принципово нових

можливостей інтегрального характеру, організація автоматизованого документообігу, створення різноманітних масивів управлінської, комерційної та іншої інформації соціально-економічного характеру, можливість вирішення окремих професійних завдань за допомогою різних засобів та інструментів.

Отже, система управління виробничо-комерційною діяльністю не може бути удосконалена шляхом зміни окремих елементів, а потребує кардинальних перетворень всіх її складових. При цьому необхідно враховувати, що всі елементи комерційної діяльності потрібно розглядати не окремо, а у їх взаємозв'язку і взаємообумовленості. А це можливо лише за допомогою створення комплексної системи управління виробничо-комерційною діяльністю на основі маркетингу, яка буде здатна швидко реагувати на зміни у внутрішньому середовищі, бути в повній мірі адаптована до теперішніх умов функціонування і спрямована на досягнення цілей підприємства найбільш ефективним шляхом.

Досвід передових господарств, які досягли високих результатів виробничо-комерційної діяльності переконує, що шлях до успіху лежить через якість. При цьому вона трактується не стільки як якість виробленої продукції, скільки як якість роботи підприємства в цілому, що охоплює управління всіма аспектами його діяльності. Якщо раніше на підприємстві приймалися компромісні рішення щодо таких параметрів, як обсяги виробленої продукції, витрати, строки поставки тощо, то тепер першорядною є якість (продукції, роботи, підприємства) і вся діяльність підпорядковується меті досягнення якості. Основні функції комплексної системи управління якістю продукції відображено в табл. 4.

Таблиця 4

Функції комплексної системи управління якістю у ДП «ДГ «Степне»

Елементи системи	Функції системи
Планування	Планування вищої якості продукції. Планування контролю якості. Залучення споживачів до процесу планування
Стандартизація	Дотримання вітчизняних та міжнародних стандартів, а також додаткових вимог до якості на рівні підприємства
Стимулювання якості	Матеріальне і моральне стимулювання за високоякісну продукцію
Матеріально-технічне забезпечення	Витрати на придбання і використання матеріально-технічних ресурсів виробництва для підвищення якості, засобів контролю якості роботи і продукції
Інформаційне забезпечення	Збір, опрацювання й оперативне надходження інформації про якість продукції та робіт в галузі
Контроль	Покладання відповідальності за якість продукції на конкретних виробників. Організація обліку й аналізу витрат на якість. Контроль за якістю продукції
Маркетинг	Дотримання вимог споживача. Оцінка та аналіз рівня задоволення потреб споживачів. Удосконалення виробництва із урахуванням потреб споживачів. Задоволення та узгодження інтересів усіх зацікавлених сторін – споживачів, постачальників, персоналу, власників, кредиторів, представників громадськості
Підготовка кадрів	Навчання кадрів, їх добір, розстановка та інформування. Зацікавленість кадрів у підвищенні якості продукції підприємства

Досвід щодо забезпечення якості продукції, який накопичувався

десятиріччями, у нинішніх умовах сільськогосподарські товаровиробники мають опанувати за короткий проміжок часу. Цього вимагають умови сьогодення, адже Україна послідовно інтегрується в європейське та міжнародне співтовариство. У зв'язку з цим перед виробниками сільськогосподарської продукції і переробниками постають проблеми забезпечення конкурентоспроможної, безпечної та якісної продукції, розв'язання яких значною мірою залежить від ефективного застосування комплексної системи управління якості на підприємствах.

ВИСНОВКИ

У роботі проведена комплексна оцінка фінансових аспектів управління виробничо-комерційною діяльністю у ДП «ДГ «Степне», здійснена розробка та обґрунтування шляхів її удосконалення в напрямі забезпечення високих фінансових результатів. Результати дослідження дали підстави зробити висновки теоретичного, методичного і практичного характеру, які зводяться до наступного:

1. Виробничо-комерційна діяльність аграрних підприємств являє собою значиму сферу оперативно-організаційної діяльності, направлену на здійснення процесів як виробництва так купівлі-продажу сільськогосподарської продукції для задоволення попиту населення у продовольстві та переробних підприємств у сировині з метою одержання прибутку.

2. Нами встановлено, що ефективність виробничо-комерційної діяльності кожного аграрного підприємства визначається як співвідношення отриманих результатів цієї діяльності з використаними для цього засобами виробництва і робочої сили протягом конкретного проміжку часу. До основних і важливих показників, які відображають повний економічний ефект від виробничо-комерційної діяльності аграрного підприємства, відносять: обсяг виробленої та реалізованої сільськогосподарської продукції, величину отриманого чистого прибутку, економію певних наявних ресурсів, витрат виробництва, різницю між вартістю купленої та реалізованою підприємством продукцією. Поряд з отриманням економічного зиску ефект комерції може мати і певну соціальну доцільність.

3. Державне підприємство дослідне господарство «Степне» Інституту свинарства і агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України на сучасному етапі свого розвитку в рослинництві спеціалізується на вирощуванні елітного насіння зернових, зернобобових культур та багаторічних трав; в тваринництві – на вирощування та реалізації племінного молодняка свиней та виробництві молока і м'яса.

4. Досліджуване нами ДП «ДГ «Степне» характеризується достатньою фінансовою незалежністю і стабільністю, покриває розміри запасів за рахунок власних джерел, має достатньо мобільну структуру власного капіталу та якісний функціональний стан основних засобів. Підприємство має достатні платіжні можливості для покриття поточних зобов'язань, однак структура балансу не є абсолютно ліквідною.

5. Всю суму доходів ДП «ДГ «Степне» отримує від здійснення

операційної діяльності. Основу операційних доходів складає чиста виручка від реалізації сільськогосподарської продукції. У структурі витрат підприємства спостерігається зростання абсолютної величини та питомої ваги собівартості реалізованої продукції сільського господарства (товарів, робіт, послуг). Протягом досліджуваного нами періоду спостерігається негативна динаміка кінцевих результатів діяльності ДП «ДГ «Степне», оскільки величина отриманого чистого прибутку знизилась.

6. Основними видами сільськогосподарської продукції яка виробляється і реалізується на досліджуваному підприємстві є молоко, соняшник, соя та кукурудза на зерно. Протягом досліджуваного нами періоду найвідчутніше зросли обсяги виручки від реалізації усіх видів продукції рослинництва (в цілому по галузі майже у 3 рази). Так, від реалізації молока у 2017 р. господарство отримало 32,3 % усіх грошових надходжень, сої – 13,6 %, соняшнику – 28,6 %, кукурудзи на зерно – 9,1 %. Решта видів продукції займали менше 10 %.

7. Протягом досліджуваного періоду ціни на всі без винятку види сільськогосподарської продукції, що реалізовувало господарство зросли. Найвідчутніший ріст спостерігався по пшениці, соняшнику та сої.

8. У 2017 р. виробництво усіх без винятку видів сільськогосподарської продукції у ДП «ДГ «Степне» було прибутковим. В динаміці рівень рентабельності по більшості видів продукції знизився, за винятком виробництва основних видів продукції тваринництва, що свідчить про погіршення ефективності збутової діяльності досліджуваного підприємства.

9. Для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності та процесів реалізації продукції у ДП «ДГ «Степне», необхідно здійснити додаткові фінансові вкладення в покращення його виробничого процесу, до якого слід віднести механізацію сільськогосподарського виробництва, що дозволить скоротити витрати на оплату праці, які зменшать витрати на 1 га, і збільшить, в свою чергу, валовий дохід підприємства. Також, не менш ефективним є використання інноваційних сортів високоврожайних культур та застосування органічних добрив, що забезпечить підприємство високими показниками валового збору сільськогосподарської продукції, що позитивно вплине на прибутковість підприємства.

10. В ході дослідження нами встановлено, що одним із головних напрямів підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності у ДП «ДГ «Степне» є зменшення витрат та зниження собівартості виробництва сільськогосподарської продукції. Важливе місце в удосконаленні процесів виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції займає планово-економічна робота, яка активно впливає на формування виробничих витрат і отримання доходів. Головними засобами тут є науково обґрунтоване формування виробничих витрат з використанням сучасної системи прогресивних норм і нормативів, повсякденний систематичний контроль за використанням наявних виробничих ресурсів і грошових коштів на основі використання сучасної комп'ютерної техніки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Кругляков А. С. Ефективність виробничо-комерційної діяльності в аграрному підприємстві та шляхи її підвищення / А. С. Кругляков, Д. Є. Чех // Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики. Матеріали п'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Полтава, 25 жовтня 2018 року). – Полтава, 2018. – С. 74-75.
2. Кругляков А. С. Необхідність управління витратами на підприємстві / А. С. Кругляков, Т. А. Томіна // Матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 25-26 квітня 2018 р. Том I. – Полтава: РВВ ПДАА, 2018. – С. 325-326.

Анотація

Кругляков А. С. Фінансові аспекти управління виробничо-комерційною діяльністю аграрних підприємств. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації «Магістр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

У роботі досліджено теоретико-методологічні основи управління виробничо-комерційною діяльністю підприємств аграрного сектору. Визначений методичний інструментарій дав змогу розробити ефективну стратегію управління виробничо-комерційною діяльністю досліджуваного підприємства на основі застосування сучасних методик економічного аналізу, стратегічного управління підприємствами, фінансового менеджменту. Отримані висновки дозволили запропонувати шляхи вдосконалення управління виробничо-комерційною діяльністю підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності та отримання додаткових прибутків.

Ключові слова: виробничо-комерційна діяльність, управління, ресурси, фінансова стратегія, ціна, збут, рентабельність, ефективність.

Аннотация

Кругляков А. С. Финансовые аспекты управления производственно-коммерческой деятельностью аграрных предприятий. – Рукопись.

Дипломная работа на получение квалификации «Магистр финансов, банковского дела и страхования» по специальности «Финансы, банковское дело и страхование». – Полтавская государственная аграрная академия, Полтава, 2018.

В работе исследованы теоретико-методологические основы управления производственно-коммерческой деятельностью предприятий аграрного сектора. Определённый методический инструментарий позволил разработать эффективную стратегию управления производственно-коммерческой деятельностью исследуемого предприятия на основе применения современных методик экономического анализа, стратегического управления предприятиями, финансового менеджмента. Полученные выводы позволили предложить пути усовершенствования управления производственно-коммерческой

деятельностью предприятия с целью повышения эффективности его деятельности и получения дополнительных доходов.

Ключевые слова: производственно-коммерческая деятельность, управление, ресурсы, финансовая стратегия, цена, сбыт, рентабельность, эффективность.

Annotation

Kruhlyakov A. S. Financial aspects of industrial and commercial activities of agricultural enterprises. – Manuscript.

Thesis for obtaining the qualification «Degree in Finance, Banking and Insurance» after speciality «Finance, Banking and Insurance», it is the Poltava state agrarian academy, Poltava, 2018.

In the master's thesis explored the theoretical and methodological foundations of industrial and commercial activities of enterprises of the agricultural sector. The methodical tools made it possible to develop an effective strategy to control industrial and commercial activities investigated on the basis of modern methods of economic analysis, strategic management, financial management. These findings suggest possible ways to improve management of industrial and commercial activities of the enterprise to improve its business and more profits.

Keywords: industrial and commercial activities, administration, resources, financial strategy, price, sales, profitability, efficiency.